

Beslut

efter kvalitetsgranskning av läsfrämjande
arbete i grundskolan – med särskilt fokus på
undervisningen i svenska i årskurs 4–6 vid
Korsängsskolan i Enköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Korsängsskolan avseende verksamhetens kvalitet inom det läsfrämjande arbetet i grundskolan – med särskilt fokus på undervisningen i svenska i årskurs 4–6. Med läsfrämjande arbete avses här undervisningsinslag och aktiviteter som syftar till att stimulera och vidga elevers läsintresse och utveckling av goda läsvanor.

Skolinspektionen gör bedömningar i förhållande till de kvalitetskriterier som myndigheten satt upp inom det granskade området. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, utifrån om kvalitetskriterierna uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen i normalfallet att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. Skolinspektionen begär därefter en skriftlig redovisning av huvudmannen som visar vilka förbättringsåtgärder skolan vidtagit. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/lasframjande-arbete-i-grundskolan/>

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Korsängsskolan i följande utsträckning:

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Skolinspektionen bedömer att lärarna *i flera delar* integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Skolinspektionen bedömer att skolans övergripande läsfrämjande arbete *i flera delar* är strategiskt och uthålligt.

Utvecklingsarbeten behöver inledas inom följande delar.

- Skolan behöver utveckla arbetet för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan

och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Vidare behöver rektorn initiera och leda ett arbete för att skapa fysiska och sociala miljöer i skolan som stimulerar elevernas intresse för läsning.

- Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade skillnader.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **den 4 november 2022** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2020:8002) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Här bedöms i vilken utsträckning lärarna integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse. I detta ingår att:

- Lärarna sätter läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen. Lärarna ger eleverna rika möjligheter till social interaktion och samtal kring det lästa.
- Lärarna framhåller läsningens värde genom att de visar intresse för vad eleverna läser samt ger läsningen utrymme och prioritet i undervisningen.
- Lärarna arbetar på ett genomtänkt och varierat sätt för att stimulera alla elevers läsintresse. Lärarna riktar läsfrämjande insatser särskilt mot elever med svagt intresse för eller ringa vana vid att läsa, eller som i övrigt begränsas av stereotypa mönster i sin läsning. Lärarna matchar läsmaterialet med elevernas intressen, erfarenheter och behov. Lärarna

visar att de har höga förväntningar på samtliga elever genom att förmedla att alla elever kan utvecklas till goda läsare.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarna *i flera delar* integrerar läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6, för att stimulera och vidga såväl flickors som pojkars läsintresse.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna främjar elevernas läsintresse genom att sätta läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen. Lärarna ger eleverna möjligheter till social interaktion och samtal kring de gemensamt lästa texterna, bland annat i så kallade bokcirklar. Vidare visar granskningen att lärarna framhåller läsningens värde genom att i viss mån intressera sig för vad eleverna läser samt genom att ge läsning utrymme i undervisningen. Förutom att eleverna får tid till läsning på lektionerna så uppmuntras eleverna på olika sätt att läsa på fritiden. För att ytterligare höja kvaliteten i undervisningen kan möjligheten till social interaktion och samtal kring det lästa utvecklas vad gäller individuellt lästa texter. Genom att låta eleverna samtala mer om de individuellt lästa texterna kan lärarna visa för eleverna att de intresserar sig även för de texterna.

Granskningen visar också att lärarna inte på något strukturerat sätt har tagit reda på samtliga elevers läsintresse och läsvanor för att identifiera eventuella mönster och skillnader i elevgruppen som kan finnas kopplat till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön. Detta innebär att lärarnas kännedom om de elever och elevgrupper som särskilt behöver få ta del av läsfrämjande insatser till viss del är begränsad. Vidare arbetar lärarna med att matcha läsmaterial med elevernas intressen och behov genom att hitta texter som intresserar eleverna både gällande individuell och gemensam läsning. I detta arbete uppger lärarna att personalen i biblioteket är viktig.

Motivering

Lärarna främjar elevernas läsintresse genom att sätta läsningen i ett innehållsmässigt och socialt sammanhang samt tydliggör syftet med läsningen

Granskningen visar att lärarna sätter de texter eleverna läser i ett sammanhang och försäkrar sig om att syftet med läsningen framgår för eleverna. Lärarna berättar att de anpassar undervisningen utifrån att de har en mångkulturell elevgrupp vilket innebär att de tar hänsyn till att alla elever inte har samma kulturella förståelse som lärarna själva. Lärarna nämner exempelvis att de inte kan utgå från att eleverna känner till Astrid Lindgrens karaktärer. Av den anledningen blir lärarna tvungna att tänka till när de ska presentera texter. För att sätta in texter i ett

sammanhang kan lärare exempelvis varva läsning av en bok med att låta elever se ett avsnitt ur en tv-serie eller lyssna på en radioteater, som baseras på den aktuella boken. Ytterligare exempel på att lärare sätter texter i ett sammanhang för eleverna är att de kopplar texterna till andra ämnen som lärarna själva undervisar eleverna i. Såväl lärare som elever uppger att lärarna förmedlar syftet med de texter som eleverna läser. Exempelvis nämner några elever att när de läste en text om hur man skriver om pengar på svenskan så förklarade läraren att det var för att eleverna skulle träna på att återberätta och att texten var ett exempel på en återberättande text.

Granskningen visar vidare att lärarna ger eleverna möjligheter till social interaktion och samtal kring de gemensamt lästa texterna, även om det sker i begränsad utsträckning när det gäller individuellt lästa texter. Exempelvis arbetar flera årskurser med bokcirklar där eleverna läser samma bok som de sedan samtalar om i grupper utifrån olika teman och fokus. Lärarna berättar att de tror att eleverna blir mer intresserade av att läsa om de får höra vad deras klasskamrater har för reflektioner kring en bok. Lärarna anser därför att samtal om böcker är ett viktigt verktyg för att locka elever att läsa. Eleverna får även samtala om texter inför att de ska läsa dem, dels för att sätta texten i ett sammanhang och dels för att diskutera ord och begrepp. Avseende individuellt lästa texter så ges eleverna dock inte samma möjligheter till samtal. Lärarna uppger att en anledning till det är att de vill låta eleverna få en ren läsupplevelse utan att det ställs några krav på eleverna att prestera, det viktiga är att läsningen blir lustfylld. Andra sätt som eleverna får bearbeta lästa texter på är genom att rita bilder, skriva sammanfattningar eller så kallade läsloggar.

Lärarna framhåller läsningens värde

Granskningen visar att lärarna till viss del reflekterar värdet av läsning genom att läraren i viss mån visar intresse för de texter eleverna läser och för elevernas tankar kring det som de läser. Lärarna gör det genom att de låter eleverna i samtal och i skrift sätta ord på vad de tänker om det som de läst, exempelvis i de bokcirklar som nämnts tidigare. Elever uppger dock att lärarna inte intresserar sig så mycket för elevernas "bänkböcker". Någon lärare uppger att det är ett medvetet val för att låta eleverna få en läsupplevelse utan att det blir för mycket kontroll från lärarens sida.

Granskningen visar vidare att läsning ges såväl utrymme som tidsmässig prioritet i undervisningen. Eleverna får läsa såväl egenvalda texter, i form av faktatexter och "bänkböcker", som texter som läraren har valt. Exempelvis har som tidigare nämnts några årskurser bokcirklar med böcker som läraren valt ut. I dessa bokcirklar läser eleverna minst en timme i veckan och därutöver läser eleverna i sina egenvalda "bänkböcker" när de är klara med andra arbetsuppgifter. Enligt eleverna så läser de även kortare texter på svenskan åtminstone ett par gånger i veckan. Vidare så uppmuntrar lärarna eleverna att läsa på fritiden. Bland annat så

har en klass ett projekt de kallar "läsa till tusen" som går ut på att eleverna läser en text femton minuter fem dagar i veckan hemma under tre månaders tid. Projektet är tänkt som en hjälp för vårdnadshavare att få till en rutin kring läsning. Lärarna pratar om läsning på utvecklingssamtalen och ger lästips inför lov på skolans lärplattform.

Lärarna arbetar med läsfrämjande insatser

Granskningen visar att lärarna på olika sätt arbetar för att stimulera elevernas läsintresse. Läsningen är en stående punkt på utvecklingssamtalen och det tillsammans med det som lärarna ser i det dagliga arbetet gör att lärarna känner till respektive elevs läsintresse och läsvanor. Lärarna har också en medvetenhet om de generella skillnader i läsintresse eller läsvanor som finns kopplat till kön eller socioekonomisk bakgrund i samhället. Utifrån detta har lärarna inte sett några mönster i sina egna elevgrupper. För att uppmuntra elever som har ett svagt intresse för läsning försöker lärarna hitta böcker om ämnen som eleverna tycker är intressanta. Det kan exempelvis handla om att låta elever som har ett intresse för olika länder få läsa faktaböcker om länder som de är intresserade av. Lärarna arbetar även mycket med förståelsen av texter för att på så sätt skapa ett läsintresse. Exempelvis berättar en lärare att hen varvar att visa filmklipp med att läsa i boken, eller låter eleverna lyssna på en dramatisering av boken innan de ska läsa den. För att stimulera elever som redan har ett läsintresse tipsar lärarna de eleverna om lite svårare böcker, ofta sådana som har filmatiserats.

Vidare visar granskningen att lärarna erbjuder eleverna vägledning för att matcha läsmaterial med elevernas intressen och behov. Lärarna uppger att det är viktigt att hitta rätt texter till såväl de elever som redan har ett läsintresse och de som inte har det. Vidare uppger lärarna att bibliotekspersonalen är en stor hjälp när det när det gäller att ge tips om böcker och texter både till elevernas individuella läsning och till gemensam läsning. En lärare uppger även att hen tipsar elever om böcker som filmatiserats, vilket eleverna brukar uppskatta. Ett hinder som lärarna ser är att skolan har få klassuppsättningar av böcker vilket gör att de upplever att det är svårt att hitta lämpliga böcker som passar att läsa gemensamt. Lärarna säger dock att de har beställt nya klassuppsättningar av böcker och att de är på väg till skolan.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Här bedöms i vilken utsträckning skolans övergripande läsfrämjande arbete är strategiskt och uthålligt. I detta ingår att:

- Skolan bedriver ett strategiskt läsfrämjande arbete genom att rektorn verkar för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan mellan olika aktörer och som uppmuntrar lärare att sprida läsfrämjande strategier till varandra. I det strategiska läsfrämjande arbetet ingår också

att att skolbiblioteket utgör en viktig resurs samt att skolan skapar fysiska och sociala miljöer som syftar till att stimulera elevernas läsintresse.

- Skolan uppmärksammar mönster och skillnader mellan olika elevgrupper när det gäller elevernas läsintresse, läsvanor och läsförmåga. Rektorn med personal genomför insatser för att möta identifierade mönster och skillnader vad gäller läsintresse och läsvanor på den egna skolan. Rektorn förmedlar höga förväntningar på alla elever och skolpersonal när det gäller läsning.
- Skolan bedriver ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen. Rektorn intar en aktiv roll när det gäller läsfrämjande insatser i utbildningen. Med utgångspunkt i uppföljning och analys av såväl resultat som skolans arbetsprocesser initierar rektorn vid behov utvecklingsinsatser avseende det läsfrämjande arbetet.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans övergripande läsfrämjande arbete *i flera delar* är strategiskt och uthålligt.

Skolinspektionens granskning visar att skolan i viss mån bedriver ett strategiskt arbete för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor. Rektorn har inte tydligt uttalat hur det läsfrämjande arbetet på skolan ska bedrivas och därför saknas en gemensam bild av vilka som ska ingå i arbetet och vad de ska göra. Det sker en viss samverkan både intern och externt i ett läsfrämjande syfte, bland annat genomför skolan regelbundet författarbesök, samverkan mellan lärare har dock sällan ett läsfrämjande syfte utan det kan möjligen bli en positiv bieffekt. Vidare ses biblioteket som en viktig resurs i det läsfrämjande arbetet och bibliotekspersonalen håller bland annat regelbundet bokprat med eleverna. Det finns få exempel på fysiska eller sociala miljöer som stimulerar elevernas läsintresse på skolan.

Vidare visar granskningen att till viss del uppmärksammar och möter skillnader mellan olika elevgrupper avseende elevernas läsintresse och läsvanor. Skolan gör inte några kontinuerliga uppföljningar och analyser av elevernas läsintresse och läsvanor för att skapa en övergripande bild av eventuella skillnader och mönster på den egna skolan. Lärarna arbetar dock med att möta enskilda elevers behov, men det saknas ett övergripande arbete för att se och möta eventuella mönster och skillnader mellan elevgrupper avseende läsintresse och läsvanor. Rektorn förmedlar även höga förväntningar på elever och skolpersonal.

Granskningen visar även att skolan i viss mån bedriver ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen genom att rektorn till viss del antar en aktiv roll när det gäller läsfrämjande insatser i utbildningen. Skolan har exempelvis planerat att samarbeta med biblioteket och modersmålslärarna för att undersöka vilka böcker som kan vara lämpliga att köpa in till eleverna med andra modersmål. Det framkommer dock att rektorn i liten mån följer upp skolans läsfrämjande arbete. För att ytterligare höja kvaliteten inom området behöver rektorn ta en mer aktiv roll när det gäller att utveckla skolans läsfrämjande arbete. I detta ingår att rektorn behöver följa upp och analysera såväl resultat som de arbetsprocesser som påverkar och ingår i skolans läsfrämjande arbete. Med ett sådant underlag har rektorn en grund för att vid behov initiera utvecklingsinsatser.

Skolinspektionen har identifierat två utvecklingsområden inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdena och rekommendationer för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierade utvecklingsområden* nedan.

Motivering

Skolan bedriver i viss mån ett strategiskt arbete för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor

Granskningen visar att rektorn förvisso verkar för en undervisningskultur som kännetecknas av samverkan och av kunskapsspridning mellan olika aktörer men att det endast till viss del sker kring ett läsfrämjande arbete. Rektorn har inte tydligt kommunicerat hur det läsfrämjande arbetet ska gå till och bedrivs även om enskilda lärare arbetar läsfrämjande i sin undervisning. Därmed saknas också en gemensam bild av hur det läsfrämjande arbetet ska se ut och hur det ska involvera alla lärare, ämnen och årskurser. Det sker en viss samverkan inom svenskämnet på de olika stadierna, bland annat så har de gemensamt kommit överens om vilka böcker eleverna ska läsa, exempelvis läser de en bok av Hédi Fried på högstadiet. Det skiljer sig åt i vilken omfattning lärarna samverkar över ämnesgränserna. Lärarna på mellanstadiet uppger att samverkan på mellanstadiet är väldigt begränsad medan lärarna på högstadiet uppger att de samverkar en del med varandra. Dock sker samverkan främst kring undervisning generellt och inte utifrån ett läsfrämjande perspektiv, utan det kan möjligen bli en positiv bieffekt.

På samtliga stadier finns det en samverkan med ett läsfrämjande syfte med bibliotekspersonalen och externa aktörer. Exempelvis mottar skolan regelbundet författarbesök och bibliotekspersonalen har bokprat med eleverna. Det finns även ett samarbete med en lokal organisation som skänker en bok till varje elev i årskurs 4. Innan pandemin innebar det att eleverna fick gå till den lokala bokhandeln och välja en av tre titlar som bibliotekspersonalen presenterat för eleverna. De senaste

åren har de fått göra valet på skolan på grund av pandemin. Dessa böcker läser eleverna och pratar om i bokcirklar på skolan.

Vidare visar granskningen att personalen på skolan ser biblioteket som en viktig resurs som används i det läsfrämjande arbetet. I biblioteket arbetar en person anställd av det kommunala biblioteket som har bokprat med elever och i första hand är den som hjälper lärare och elever att hitta lämpliga böcker. Förutom den personen har rektorn anställt ytterligare en biblioteksassistent för att kunna hålla biblioteket öppet även då den andra bibliotekspersonalen är på en annan skola. Eleverna säger att, förutom ovan nämnda bokprat som bibliotekspersonalen har med eleverna, går de till biblioteket och lånar böcker någon gång i veckan och att de kan sitta där och läsa. Vidare berättar lärarna att de tar hjälp av bibliotekspersonalen för att hitta böcker som passar elevernas olika behov, såväl gällande skönlitteratur som gällande facklitteratur. Elever på låg- och högstadiet har bokprat med bibliotekspersonalen åtminstone en gång per läsår. Eleverna på mellanstadiet har lite svårare att komma till biblioteket vid de tillfällen då den ordinarie bibliotekspersonalen är på plats, men för att kompensera för det kommer hen i större utsträckning ut till de klasserna och har bokprat. Bibliotekspersonalen har även högläsning för eleverna i lågstadiet. Såväl bibliotekspersonal som lärare och elever säger att det finns ett bra utbud av böcker på biblioteket även om det enligt bibliotekspersonalen skulle behövas mer litteratur på andra språk än svenska och att ett samarbete med modersmålslärarna gällande det är på gång. Flera elever uppger dock att de alltid kan hitta en bok att låna när de går till biblioteket. Bibliotekspersonalen säger vidare att skolan har satsat på att utöka utbudet och har särskilt haft fokus på att hitta böcker som lockar pojkar eftersom hen sett att det är svårare för dem att hitta böcker som intresserar dem.

Granskningen visar vidare att rektorn i liten mån leder ett arbete för att skapa fysiska och sociala miljöer i skolan som syftar till att stimulera elevernas läsintressen. Dock uppger rektorn bland annat att skolan håller på att renovera mellanstadiets lokaler och att tanken är att det ska finnas plats för mysiga hörnor som eleverna kan använda för att läsa i. I de andra delarna av skolan är det enligt personalen inte särskilt inspirerande miljöer även om det är lugnt i korridorer och det finns elever som sitter där och läser i soffor och i fönsternischer.

Skolan uppmärksammar och möter till viss del skillnader mellan olika elevgrupper avseende elevernas läsintresse och läsvanor

Granskningen visar att skolan inte genomför några kontinuerliga uppföljningar av elevernas läsintresse och läsvanor för att skapa en övergripande bild av eventuella skillnader och mönster på den egna skolan. Hos personalen finns en medvetenhet om de generella skillnaderna kopplade till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön som finns mellan olika elevgrupper avseende läsintresse, läsvanor och läsförmåga. Främst är det dock läsförmågan som skolan följer upp genom olika screeningar, bedömningsstöd och i samband med bedömning och betygssättning.

Lärarna pratar med elever och vårdnadshavare om läsning på utvecklingssamtal och får därigenom viss kunskap kring vilka läsvanor deras mentorselever har, men det är inte något som samlas in och analyseras på en övergripande nivå. Några lärare ger i intervju även exempel på att specialläraren pratar med elever om deras läsintresse, men det är inte något som följs upp eller kommer lärarna till del.

Granskningen visar vidare att rektorn förmedlar höga förväntningar på elever och skolpersonal. Inom kollegiet har de pratat om att det är viktigt med att ha höga förväntningar på eleverna eftersom eleverna då lyckas bättre. Flera lärare nämner även att de ser att det är viktigt att eleverna lyckas, inte minst när det gäller läsningen. Av den anledningen försöker de se till att eleverna förstår de texter de läser, så att de inte blir avskräckta från att läsa. Enligt lärarna är utmaningen att hitta texter som låter eleverna lyckas, men som samtidigt inte är för lätta.

Vidare visar granskningen att rektorn med personal ändå genomför vissa insatser som kan leda till att elevgrupper med mindre gynnsamma förutsättningar kan få möjlighet att utveckla en vilja och ett intresse för läsning. Bland annat så har skolan en hög andel elever med utländsk bakgrund, och för att möta det arbetar skolan med ett språkutvecklande arbetssätt. Detta innebär exempelvis att lärarna jobbar mycket med ord och begrepp i alla ämnen för att eleverna ska förstå innehållet och kunna bli intresserade av det som de läser. Ett annat arbetssätt som många lärare har anammat på skolan är "text och tanke" som innebär att eleverna får reflektera över de texter som de läst, både enskilt och tillsammans med andra elever för att skapa en bättre förståelse för texten och dess innehåll. En ökad förståelse kan enligt lärarna på sikt väcka elevernas läsintresse.

Skolan bedriver i viss mån ett utvecklingsarbete avseende läsfrämjande insatser i undervisningen och utbildningen

Granskningen visar att rektorn till viss del antar en aktiv roll när det gäller läsfrämjande insatser i utbildningen. Rektorn uppger att hen följer upp lärarnas undervisning genom medarbetarsamtal och lektionsbesök och där ingår det läsfrämjande arbetet som en del. I lärarintervjuer framkommer att det förvisso skulle kunna komma upp i ett medarbetarsamtal, men att ingen av de tillfrågade lärarna kan minnas att det har hänt. Avseende exempelvis författarbesök uppger lärare att det inte är något som rektorn följer upp, men att lärarna och bibliotekspersonalen samtalar om det. Rektorn följer upp bibliotekspersonalens arbete genom samtal och en årlig verksamhetsrapport. I denna uppföljning har det framkommit att utbudet av böcker på andra modersmål är begränsat och därför ska biblioteket samarbeta med modersmålslärarna för att ta reda på vilka böcker som är lämpliga att införskaffa. Som tidigare nämnts har skolan sedan några år tillbaka valt att jobba med språkutvecklande arbetssätt utifrån att skolan har en elevgrupp med en stor andel elever med utländsk bakgrund. I princip alla lärare förutom någon nyanställd lärare har gått en utbildning i arbetssättet.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas inom följande:

- Skolan behöver utveckla arbetet för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Vidare behöver rektorn initiera och leda ett arbete för att skapa fysiska och sociala miljöer i skolan som stimulerar elevernas intresse för läsning.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna i liten omfattning samverkar kring läsfrämjande arbete. Rektorn har inte tydligt kommunicerat hur det läsfrämjande arbetet ska gå till och bedrivs även om enskilda lärare arbetar läsfrämjande i sin undervisning. Därmed saknas också en gemensam bild av hur det läsfrämjande arbetet ska se ut och hur det ska involvera alla lärare, ämnen och årskurser.

Granskningen visar vidare att det finns få inslag av fysiska och sociala miljöer i skolan som syftar till att stimulera elevernas läsintresse. Det sker dock ett visst arbete i samband med den renovering av mellanstadiets lokaler som pågår, men gällande övriga skolan finns det få exempel på befintliga läsfrämjande miljöer eller arbete med att skapa sådana.

Av läroplanen för grundskolan framgår att utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska stärka elevernas vilja att lära och tillit till den egna förmågan.¹ Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvar för skolans resultat.² Vidare framhåller Skolverket att både skolans fysiska och sociala miljö är viktiga för att stimulera elevernas läsintresse. Att det finns stimulerande läsmiljöer på en skola signalerar att läsning är viktigt.³

I syfte att väcka, bibehålla samt att ytterligare stimulera elevernas läsintresse rekommenderar Skolinspektionen rektorn att utveckla skolans läsfrämjande arbete så att det blir mer metodiskt och långsiktigt. För att höja kvaliteten behöver rektorn uppmuntra och skapa förutsättningar för samverkan och kunskapsspridning gällande läsfrämjande arbete inom organisationen, såväl inom ämnen som över ämnes- och stadiegränser. Vidare behöver rektorn leda ett arbete för att skapa tillgängliga fysiska och sociala miljöer i skolan som syftar till att stimulera elevernas

¹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer

² Ibid. 2.8 Rektorns ansvar.

³ Skolverket (2021). Modul Stimulera läsintresse utifrån ett jämställdhetsperspektiv, Del 4. Konkreta sätt att stimulera läsintresse.

läsintresse. Rektorn med personal behöver göra eleverna delaktiga i utformningen av dess miljöer. Till den stimulerande läsmiljön hör både möblering och inredning samt ett brett, varierat och synligt utbud av texter.⁴ Skolgården kan också göras till en del av den stimulerande läsmiljön genom att rastaktiviteter som högläsning eller tyst läsning arrangeras. I Skolverkets kompetensutvecklingsutbildning *Stimulera* läsintresse ges konkreta exempel på hur läsmiljön i skolan kan synliggöras och förstärkas.⁵

- Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade skillnader.

Granskningen visar att Korsängsskolan inte genomför några kontinuerliga uppföljningar eller analyser av elevernas läsintresse eller läsvanor för att skapa en övergripande bild av eventuella skillnader och mönster som kan finnas kopplade till socioekonomisk och utländsk bakgrund samt kön på den egna skolan. Även om rektorn inte leder något samlat arbete för att skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader avseende elevernas läsintresse och läsvanor så har personalen emellertid viss kännedom om läsintresse, läsvanor och läsförmåga utifrån det lärarna ser i mötet med eleverna i klassrummen, utvecklingssamtal och utifrån de screeningar som görs av elevernas läsförmåga. Lärarna arbetar generellt med att uppmuntra och motivera eleverna att läsa, men gör det i liten utsträckning specifikt mot elever med svagt intresse för eller ringa vana av att läsa.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.⁶ Rektorn ansvarar för att planering, uppföljning och utvecklingen av utbildningen genomförs på skolenhetsnivå.⁷ Av skollagen framgår vidare att utbildningen inom hela skolväsendet ska främja en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁸ Enligt läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och

⁴ Skolverket (2021). Modul Stimulera läsintresse utifrån ett jämställdhetsperspektiv, Del 4. Konkreta sätt att stimulera läsintresse.

⁵ Skolverket (2021). Modul Stimulera läsintresse, Del 3. Läsmiljö – att skapa rum för läsande. Idéer för utveckling av läsmiljön.

⁶ 2 kap. 9 § skollagen.

⁷ 4 kap. 4 § skollagen.

⁸ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.⁹

Sverige har under ett antal år sett ett vikande läsintresse bland barn och unga.¹⁰ Elevernas lust att läsa tycks också avta med stigande ålder, detta samtidigt som grundskolans högre årskurser bjuder på allt mer avancerade och krävande texter.¹¹ Vidare finns det orosmoln kopplade till en bristande likvärdighet avseende såväl läsförståelse som läsintresse, relaterat till både kön och socioekonomisk bakgrund.¹² Elever med utländsk bakgrund ofta sämre förutsättningar än elever med svensk bakgrund. Deras föräldrar har oftare lägre utbildning och lägre inkomst. Boendesituationen kan också se annorlunda ut jämfört med elever med svensk bakgrund.¹³ Med ett minskande intresse för läsning och ökande skillnader mellan elever, ökar betydelsen av skolornas läsfrämjande arbete och vikten av att skolan hittar sätt att stimulera och vidga samtliga elevers läsintresse och läsning.¹⁴

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn utvecklar arbetet med att följa upp och analysera mönster och skillnader i elevernas läsintresse och läsvanor. I arbetet med att följa upp elevernas läsintresse och läsvanor kan läsvaneundersökningar¹⁵ genomföras i olika årskurser och elevgrupper. Rektorn kan utifrån en sådan uppföljning och analys skapa en utgångspunkt för det fortsatta arbetet med att möta eventuella mönster och skillnader som identifierats på den egna skolan. I förekommande fall behöver rektorn även se till att särskilda ansträngningar görs för att även elevgrupper med mindre gynnsamma förutsättningar ska få möjlighet att utveckla vilja och intresse för läsning. Utifrån insamlad information kan rektorn även skapa en utgångspunkt för det fortsatta läsfrämjande arbetet där systematiska skillnader mellan elevgrupper samt styrkor och svagheter i undervisningen synliggörs.

På Skolinspektionens vägnar,

Beslutet har fattats av Stina Johansson, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Mattias Ryd. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredaren Caroline Engskär deltagit.

⁹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

¹⁰ SOU 2018:57. *Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället*. s. 232, 248, 276. Skolverket (2019). *PISA 2018 15-åringars kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap*. Internationella studier 487, s. 45–46. Skolverket (2017). *PIRLS 2016 Läsförståelse hos svenska elever i årskurs 4 i ett internationellt perspektiv*, s. 39–40. Statens Medieråd (2019). *Ungar och Medier*, s. 7.

¹¹ Statens Medieråd (2019), s. 7

¹² SOU 2018:57, s. 26.

¹³ Skolverket (2018). *Analys av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor. En kvantitativ studie av utvecklingen över tid i slutet av grundskola*. Rapport 467, 2018.

¹⁴ SOU 2018:57, s. 89.

¹⁵ Se exempelvis <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/stimulera-lasintresse-utifran-ett-jamstalldhetsperspektiv/del-1-lasintresse-och-lasvanor> (Hämtad 2022-04-11).

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Korsängsskolan under vårterminen 2022. Granskningen har genomförts på distans via digitala intervjuer. Vid intervjuerna har information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten inhämtats. Intervjuerna genomfördes av utredarna Helen Lundell Sjöberg och Mattias Ryd.

Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med elever.
- En gruppintervju med lärare som undervisar i svenska i årskurserna 4–6.
- Två gruppintervjuer med lärare som undervisar i textrika ämnen.
- En intervju med bibliotekspersonal.
- En intervju med skolans rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt Skolverkets officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från intervjuerna för faktakontroll.

Fakta om granskad verksamhet

Korsängsskolan, med Enköpings kommun som huvudman, är en skola med förskoleklass och grundskolans årskurser 1–9. Skolan leds av en rektor och två biträdande rektorer. Korsängsskolan har vid tidpunkten för Skolinspektionens granskning 781 elever fördelat på 349 elever i förskoleklass till och med årskurs 3, 230 elever i årskurserna 4 till och med 6 samt 202 elever i årskurserna 7 till och med 9. Det finns 6 legitimerade och behöriga svensklärare som undervisar i mellanstadiet på skolan. Rektorn har inte delegerat ansvaret för skolans läsförbättringsarbete och det finns ingen personal med något särskilt uppdrag gällande skolans läsförbättringsarbete. En bibliotekspersonal som är anställd av det kommunala biblioteket finns på skolan 14 timmar i veckan. Utöver det finns en biblioteksassistent anställd av skolan som håller biblioteket öppet även då den andra bibliotekspersonalen inte är i biblioteket.

Bilaga 2: Författningsstöd

Av skollagen framgår att utbildningen inom hela skolväsendet ska främja en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹⁶

Av läroplanen för grundskolan framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.¹⁷ Av kursplanen i svenska framgår att undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva.¹⁸ Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling.¹⁹

Skolan ska vara en god miljö för utveckling och lärande. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.²⁰ Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.²¹ Läraren ska vidare: ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.²²

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Läraren ska i samverkan med [...] lärare i övriga berörda

¹⁶ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

¹⁷ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. Skolans uppdrag.

¹⁸ Ibid. 5.18. Svenska. Syfte.

¹⁹ Ibid. 2.2 Kunskaper.

²⁰ Ibid. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. God miljö för utveckling och lärande.

²¹ Ibid. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

²² Ibid. 2.2 Kunskaper. Riktlinjer.

skolformer och fritidshemmet utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande.²³

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²⁴ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.²⁵ Rektorn ansvarar för att planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (systematiskt kvalitetsarbete) genomförs på skolenhetsnivå. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.²⁶

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Vidare har rektorn ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.²⁷

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, bland annat jämställdhet.²⁸ Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans, samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen, med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.²⁹

²³ Ibid. 2.5 Övergång och samverkan.

²⁴ 2 kap. 9 § skollagen (2010:800).

²⁵ Ibid. 2 kap. 10 §.

²⁶ Ibid. 4 kap. 4–5 §§.

²⁷ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 2.8. Rektorns ansvar.

²⁸ 1 kap. 5 § skollagen (2010:800).

²⁹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde 1:

Skolan behöver utveckla arbetet för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Vidare behöver rektorn initiera och leda ett arbete för att skapa fysiska och sociala miljöer i skolan som stimulerar elevernas intresse för läsning.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Utvecklingsområde 2:

Rektorn och skolpersonalen behöver genom kontinuerliga uppföljningar och analyser skapa en övergripande bild av eventuella mönster och skillnader gällande läsintresse och läsvanor bland eleverna på den egna skolan, samt vid behov genomföra insatser för att möta identifierade skillnader.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur skolenhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?